

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเด็นปัญหาทางสังคมในปัจจุบันที่มีการกล่าวถึงอย่างมากคือเรื่อง “การเปลี่ยนแปลง” โดยการเปลี่ยนแปลงถ้าเกิดขึ้นกับสังคมใด สังคมนั้นมักไม่สามารถต่อต้านหรือเปลี่ยนแปลงให้กลับมาได้ดังเดิม (นิเทศ ดินณะกุล 2546 : 1) และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าวกำลังเป็นสิ่งที่สังคมทุกๆ สังคมกำลังเผชิญ สังคมไทยเป็นสังคมหนึ่งที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน โดยในอดีตลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะเป็นไปอย่างช้าๆ แต่ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงจะมีอัตราที่ค่อนข้างรวดเร็ว ซึ่งสาเหตุประการสำคัญมาจากการเกิดขึ้นของสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ การพัฒนาระบบสื่อสารและการคมนาคม รวมไปถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคนอื่นๆ 2530 : 1) สิ่งต่างๆ เหล่านี้มักนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของทุกๆ สังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมระดับประเทศหรือระดับหมู่บ้าน สังคมของชาวมลาบรีหรือที่รู้จักกันเป็นอย่างดีว่า “ชาวตองเหลืองหรือผิวดองเหลือง” ก็เป็นอีกสังคมหนึ่งที่กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตอย่างต่อเนื่อง จนนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ อย่างมากมาย

ชาวมลาบรีเป็นชนเผ่าหนึ่งที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ในเขตจังหวัดไชยบุรี ประเทศลาว แต่ในปัจจุบันได้เข้ามาอาศัยอยู่ตามภาคเหนือของประเทศไทย อาทิ อำเภอเมือง อำเภอร่องกาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ และอำเภอสา จังหวัดน่าน คนกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า “ข่าบรี” หรือ “มลาบรี” โดย “มลา” แปลว่า คน “บรี” แปลว่า ป่า

ชาวมลาบรีในจังหวัดน่านถูกค้นพบโดย DT.H Barnatzik ชาวออสเตรีย โดยสำรวจพบชาวมลาบรีเมื่อ พ.ศ.2497 ในเขตป่าดงดิบของเขตจังหวัดน่าน จากนั้นก็มีผู้ให้ความสนใจศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของชนกลุ่มนี้เรื่อยมา ซึ่งชาวมลาบรีเป็นกลุ่มชนหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของจังหวัดน่าน เนื่องจากน่านเป็นจังหวัดที่มีกลุ่มชนและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ความหลากหลายของดังกล่าวทำให้น่านกลายเป็นสังคมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นอันเกิดจากการผสมผสานของวัฒนธรรมต่างๆ ได้อย่างลงตัว และชาวมลาบรีและวัฒนธรรมของชาวมลาบรีก็เป็นส่วนหนึ่งของความหลากหลายดังกล่าวด้วย

ชาวมลาปรีเป็นกลุ่มชนที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในเรื่องของการรักอิสระ ไม่ชอบติดต่อกับคนอื่น โดยมักหายตัวไปอย่างรวดเร็วเมื่อเผชิญกับคนแปลกหน้า อาศัยตามภูมิประเทศที่เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ เนื่องจากอาหารการกินส่วนใหญ่จะอาศัยจากป่าเป็นหลัก ไม่ชอบอาศัยอยู่ที่ใดนานๆ โดยจะอยู่เพียง 5-10 วัน แล้วย้ายไปที่อื่น ซึ่งอาจเนื่องจากอาหารบริเวณดังกล่าวเริ่มหมดลง เอกลักษณ์ที่เด่นของชนกลุ่มนี้อีกประการคือ การสร้างที่พักอาศัย ที่มีลักษณะเพียงชั่วคราว มีลักษณะเป็นเพิง สร้างจากไม้ไผ่ ใช้ใบไม้มุงเป็นหลังคา พอใบไม้เหลืองก็ย้ายไปหาที่สร้างบ้านใหม่ ด้วยเหตุนี้จึงมักเรียกชนกลุ่มนี้ว่า “ผีตองเหลือง” และที่สำคัญชนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มชนที่รักษาประเพณีของตนอย่างเคร่งครัด ทำให้ชาวมลาปรีเป็นกลุ่มชนที่มีความโดดเด่นอย่างยิ่งในเรื่องการรักษาวิถีชีวิตของตนเองไว้ได้อย่างมั่นคง แต่ปัจจุบันด้วยสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารการกินในป่าซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตหลักของชาวมลาปรีเริ่มหาได้ยากขึ้น ทำให้ชาวมลาปรีเริ่มออกจากป่ามาพบปะชนเผ่าอื่นๆ เริ่มแรกออกมาเฉพาะผู้ชาย จากนั้นไม่นานชาวมลาปรีก็เริ่มออกจากป่ามาอาศัยปะปนกับชนกลุ่มอื่นเพิ่มขึ้น โดยแรกๆ มาอาศัยอยู่กับชาวม้ง ด้วยการมาช่วยทำไร่ทำนาเพื่อแลกกับอาหาร แต่ปัจจุบันชาวมลาปรีในจังหวัดน่านเริ่มลงหลักปักฐานอยู่อย่างถาวรด้วยการจัดตั้งเป็นนิคมชาวมลาปรีอยู่ที่บ้านห้วยหยวก หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ซึ่งการตั้งหลักแหล่งนี้เองได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของชาวมลาปรี และยังส่งผลให้วิถีชีวิตหลายอย่างอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวมลาปรีต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมใหม่ในสังคมแบบใหม่ที่ไม่ใช่สังคมชาวป่าที่เร่ร่อนหาอาหารเลี้ยงชีพอีกต่อไป

จากสภาพดังกล่าวได้มีส่วนกระตุ้นให้ผู้วิจัยเลือกศึกษาสังคมของชาวมลาปรีที่ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวจะสามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงและผลของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตของชาวมลาปรีได้อย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตของชาวมลาปรี ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาสังคมและวิถีชีวิตหลังการเปลี่ยนแปลงของชาวมลาปรี ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยจะศึกษาความเป็นมาของกลุ่มชนชาวมลาบรี ลักษณะทางกายภาพ สังคมและวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวมลาบรีในจังหวัดน่านตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยจะเน้นให้เห็นถึงผลของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวมลาบรีในปัจจุบันด้วย

2. **ขอบเขตด้านพื้นที่** การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่การศึกษาเฉพาะที่ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเปลี่ยนแปลง หมายถึง ความแตกต่างจากสภาพสังคมที่เป็นอยู่จากเดิมไปสู่อีกสภาพสังคมหนึ่ง โดยในที่นี้หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มชนชาวมลาบรี ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง หมายถึง สิ่งที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวมลาบรี ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

3. ผลของการเปลี่ยนแปลง หมายถึง สภาพที่ตามมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวมลาบรี ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

4. ชาวมลาบรี หมายถึง คนป่า ซึ่งในที่นี้คือชาวตองเหลืองที่อาศัยอยู่ที่ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตของชาวมลาบรีในจังหวัดน่าน และเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท

2. ผลของการศึกษาสามารถนำไปเป็นเอกสารประกอบสำหรับผู้สนใจศึกษาเรื่องราวของชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย